

Woord vooraf

Dat kun je zo hebben: dat een bepaalde bijbeltekst blijft 'haken'. Voor mij was dat bij de voorbereiding van dit dagboek 1 Samuël 3:1. Daar staat dat het woord des HEREN in de tijd van Samuël *schaars* was. Het gebeurde toen zelden dat mensen merkten: 'Prachtig, God is aan het werk door middel van zijn Woord.'

Uit de geschiedenis van Samuël kun je opmaken waar dat aan lag. Het probleem was niet dat God niet wilde *spreken*. Het zat 'm erop vast dat de mensen niet wilden *luisteren*. Daarom is het ook zo bijzonder als we Samuël in ditzelfde hoofdstuk horen bidden: 'Spreek HERE, want uw knecht *hoort*.'

Nu moet je voorzichtig zijn met het overplaatsen van een bijbelgedeelte naar de tegenwoordige tijd. Toch geloof ik dat er in dit geval duidelijke overeenkomsten zijn. Natuurlijk, we hebben bijbels zat, maar of er ook werkelijk in gelezen en gestudeerd wordt? Hoe vaak hoor je nu dat iemand werkelijk verrast werd door een bijbelwoord? Hoe vaak heb jij van iemand gehoord dat hij of zij iets wel of niet deed, gewoon 'omdat God dat in zijn Woord van mij vraagt'? Of, om wat dichter bij huis te blijven: hoe staat het met jouw en mijn eigen bijbellezen? Hoeveel invloed heeft de Bijbel in óns leven?

Oké, er zijn allerlei redenen aan te voeren waarom het er niet van komt... Maar volgens mij is het hoog tijd dat we met z'n allen gaan roepen: 'En nu de Bijbel!' Kan niet schelen welke vragen we erbij hebben, of hoe het met onze tijdsdruk zit – we moeten ons er véél meer naar uitstrekken dat de Here door zijn Woord tot ons spreekt. We hebben het *nodig*: persoonlijk, als kerk/gemeente en als maatschappij! De Here kan ons niet zegenen als we niet luisteren naar zijn Woord!

Vanuit die overtuiging is dit dagboek voor jongeren geschreven – als hulpmiddel en stimulans. We willen je graag (opnieuw) kennis laten maken met de Bijbel, van Genesis tot en met Openbaring. En tussendoor willen we ook de vragen serieus nemen die je bij de Bijbel kunt hebben. Want laten we eerlijk zijn: bijbellezen valt niet altijd mee, daar kun je best wat hulp bij gebruiken.

De opbouw van dit dagboek

In de inhoudsopgave kun je zien hoe dit dagboek is opgebouwd. Het boek is verdeeld over 52 weken. In één jaar kun je het dus doorwerken, waarbij we het aan jou zelf overlaten wanneer je ermee begint (er staan geen data bij, dus je kunt aanstaande zondag met 'week 1' beginnen).

Elke week bespreken we één bijbelboek (of combinatie van bijbelboeken). Dat wil zeggen: op elke dag van die week lezen we een gedeelte over een bepaald *thema* dat in dit bijbelboek een belangrijke rol speelt. Daarmee laten we natuurlijk een heleboel liggen, maar op deze manier willen we in ieder geval laten zien hoe actueel en gevarieerd de Bijbel is. En hopelijk brengt het je ertoe om de bijbelboeken – als je dit dagboek uit hebt – helemaal door te gaan lezen!

Tussen deze (39) *bijbelweken* staan (13) *studieweken* waarin we ingaan op vragen over de Bijbel, zoals: hoe is de Bijbel ontstaan, hoe lees je de Bijbel en hoe tijdbepaald is de Bijbel? Deze weken beginnen we overigens steeds met een zondag waarin we *Stilstaan bij Psalm 119*. Dat is om onszelf te herinneren aan de juiste houding bij het bijbellezen. Psalm 119 is namelijk een psalm waarin de dichter zijn enthousiasme over Gods Woord niet onder stoelen of banken steekt!

Werkwijze per dag

Dan ten slotte nog iets over de werkwijze per dag. Op elke pagina zie je de volgende onderdelen terugkomen, en we raden je aan om die ook in deze volgorde langs te lopen.

Vandaag: Eerst kijken we naar de situatie of vraag die 'vandaag' aan de orde is. Het is goed om daar even over na te denken voordat je het bijbelgedeelte gaat lezen. Des te meer kun je erop gespits zijn wat de Bijbel erover zegt.

Lezen: Dan komt het te lezen bijbelgedeelte. Dat is dus iets wat je écht niet kunt overslaan. En laat je bijbel na het lezen openliggen, want in het vervolg wordt er voortdurend op teruggegrepen.

Vooraf: Voordat we het bijbelgedeelte nader gaan bestuderen, geven we nog wat extra informatie, bijvoorbeeld over wat eraan voorafging, of over de betekenis van een moeilijk woord. Gewoon handig om te weten!

Bijbelstudie: Dan zijn we toe aan de eigenlijke bijbelstudie. Deze stukjes zijn zó geschreven dat je er het meest van profiteert als je actief meedoet. Als er bijvoorbeeld staat: 'Let op vers 6', kun je dat vers er dus het beste nog een keer bijpakken (even lezen). Zo oefen je jezelf in het zelfstandig bijbellezen.

Vasthouder: Van zo'n dagboekstukje met bijbelgedeelte kun je natuurlijk lang niet alles onthouden. Maar probeer in ieder geval mee te nemen wat in de 'vasthouder' staat, en denk er nog eens over na.

Vergeet trouwens niet om voortdurend te bidden om Gods leiding bij het bijbellezen, vanuit het verlangen dat we tegenkomen in Psalm 119: 'Laat mij de weg gaan die u mij wijst, het is mij een vreugde!' (vers 35, Groot Nieuws Bijbel).

Herman van Wijngaarden

Gaat het lukken?

Vandaag: Gefeliciteerd met je voornemen om de Bijbel aan het woord te laten – vandaag en hopelijk het hele komende jaar. In Psalm 119, de psalm waarbij we in dit dagboek aan het begin van elke maand even stilstaan, klinkt die felicitatie zó, als een zaligspreking: ‘Welzalig zij die Gods getuigenissen bewaren, die Hem van ganser harte zoeken’ (vers 2). Prachtig toch? Ja, maar... je moet nog maar zien of je het een beetje waar kunt maken. ‘Gods getuigenissen bewaren’, ‘Hem van ganser harte zoeken’ gaat dat lukken?

Lezen: Psalm 119:1-8

Vooraf: In Psalm 119 worden verschillende begrippen gebruikt om aan te duiden hoe God heeft *gesproken*, zoals bijvoorbeeld: zijn wet, zijn getuigenissen, zijn woord(en), zijn belofte, zijn oordelen. Psalm 119 gaat dus niet alleen over wat wij ‘de wet’ noemen. Het gaat over het spreken van God in het algemeen. Daarom mogen wij bij elk van deze begrippen gerust invullen: de Bijbel, het Woord van God.

Bijbelstudie: De dichter lijkt heel zeker over zichzelf: ‘Uw inzetten zal ik onderhouden’ (vers 8). Alsof hij zélf zo iemand is die onberispelijk van wandel is en de Here van ganser harte zoekt (vers 1-2). Toch ligt het iets genuanceerder.

Dat blijkt in de eerste plaats uit het feit dat hij *bidt*: ‘Och, dat mijn wegen vast waren om uw inzetten te onderhouden’ (vers 5). Ook bij hém gaat het dus niet vanzelf. Die belijdenis klinkt door heel Psalm 119 heen. Aan de ene kant vind je allerlei stellige uitspraken over zijn bewaren van Gods getuigenissen, maar daar tussendoor blijkt voortdurend zijn besef van afhankelijkheid. Kortom, Gods Woord lezen en bewaren kan dus niet zonder het gebed om de hulp van de Heilige Geest daarbij.

In de tweede plaats erkent de dichter dat hij Gods verordeningen moet *leren* (vers 7). Hij heeft ze niet zómaar onder de knie. Daar moet je de tijd voor nemen – elke dag!

Vasthouder: Je kunt in ieder geval beginnen met een soort *intentieverklaring*: Here, ik zal uw Woord bewaren. Helpt U mij daarbij!

Inleiding

Er is de laatste eeuw veel te doen geweest over de Bijbel, over de schrijvers, over de tijd waarin hij geschreven is, over tekstuitleg, de historische betrouwbaarheid, et cetera. Dit dagboek probeert samen met jou in een jaar tijd de hele Bijbel te doorlopen. De vragen die de bijbelwetenschap stelt, zullen zeker niet geschuwd worden. Maar in dit dagboek nemen we de Bijbel toch in de eerste plaats als het Woord van God. En we nemen dat Woord zoals het er staat.

De Bijbel doet zelf geen enkele moeite om geloofwaardig over te komen. Het boek is helemaal zichzelf en het is prima in staat voor zichzelf te spreken. Het heeft op die manier in de loop van eeuwen miljoenen mensen geraakt. Ze hebben er God in gevonden en ze hebben zich dagelijks laten leiden door dat Woord.

'Je gaat je leven toch niet inrichten aan de hand van een boek dat iemand langgeleden geschreven heeft?', hoorde ik iemand eens zeggen. Die wist dus echt niks van de Bijbel. Veel mensen hebben allerlei ideeën over de Bijbel, zonder er ooit een blik in geslagen te hebben. Dat is jammer, want zelfs naar wetenschappelijke maatstaven is de Bijbel een volstrekt uniek boek! Ik ken verschillende voorbeelden van bekende en onbekende mensen die besloten de Bijbel te gaan bestuderen om aan te tonen dat er niets van klopt. Maar het slot van het liedje was dat ze zo onder de indruk kwamen van de inhoud, dat ze juist datgene wat ze wilden bestrijden, moesten erkennen als waarheid.

Ik waarschuw je dus van tevoren: het lezen van dit boek zou je kunnen overtuigen van de waarheid van het Woord van God. Hoe? De Bijbel zelf zegt dat het de Heilige Geest van God is die maakt dat je bij het lezen van de Bijbel weet (en voelt) hoe ontzettend waar het is wat je leest.

Is het waar omdat het in de Bijbel staat? Nee, het wás al waar, en daarom staat het ook in de Bijbel. Het zit 'm niet in het boek zelf, maar in het feit dat het één van de belangrijkste communicatiekanalen is van Gods eeuwige waarheid, die al bestond vóór de Bijbel er was.

Dit is uw leven

Vandaag: Soms kunnen mensen in discussies over het geloof wat fanatiek uit de hoek komen. Zo in de trant van: 'Mijn bijbel zegt...' Soms proef je dat ze zo heftig reageren, omdat ze niet kunnen verdragen dat iemand de Bijbel niet serieus neemt. En die Bijbel is voor hén nu juist alles.

Lezen: Deuteronomium 32:44-47

Vooraf: Als Mozes op het punt staat de berg Nebo te beklimmen, roept hij de oudsten en opziensers nog eens bij elkaar. Een soort afscheidsreceptie. Mozes' taak zit erop. Zijn opvolger Jozua staat klaar. Nog één keer wil Mozes kwijt wat hij op zijn hart heeft. Wat wel vaker voorkomt bij afscheidsrecepties: hij doet het met een lied (vers 1-43)! Daarin kunnen vervelende dingen soms toch nog een beetje verteerbaar gezegd worden.

Bijbelstudie: We kennen Mozes als spreker beter dan als zanger. Nog op één andere plek in de Bijbel vinden we een lied van hem. Het is de bekende oudejaarspsalm: nummer 90! Die zou overigens ook heel goed gepast hebben bij dit afscheid.

In dit lied schildert Mozes God af als de liefhebbende Vader; en de Israëlieten als een stelletje dwarse, ongehoorzame en ondankbare kinderen. Mooi ingekleed, maar niet misselijk van strekking! 'Heftig!' zouden wij zeggen. Ten slotte licht hij het nog met een paar woorden proza toe: die woorden van God in het wetboek en in dit lied zijn niet zomaar wat. Het is je leven (vers 47)!

Mozes had aan den lijve die enorme waarheid, kracht en liefde van Gods woorden ervaren. Die woorden waren zijn leven geweest en die woorden moesten het leven van de Israëlieten zijn en van hun kinderen. Ook van óns leven?

Vasthouder: De Bijbel is niet zomaar een boek met verhalen en wat levenswijsheid. Het is het Woord van God! Als je dat ontdekt, dan wordt de Bijbel je leven!

Dag en nacht

Vandaag: In mijn jeugd werd er thuis na elke maaltijd uit de Bijbel gelezen. Meestal werd er niet over gepraat. Maar je leerde wel de Bijbel kennen! Toen ik mijn eigen bijbel kreeg bij het afscheid van de zondagsschool, begon mijn persoonlijke relatie met het Woord. Ik las er trouw in voor het slapen gaan, met een dagboek als dit erbij. Zo was je de hele dag rond met de Bijbel bezig. Of dat wat doet met een mens?

Lezen: Psalm 1

Vooraf: De psalmen behoren absoluut tot de populairste delen van de Bijbel. Geen wonder: in David en de andere schrijvers herkennen we onszelf. Onze twijfels en vragen, onze blijdschap, maar ook onze angst en ons verdriet. Als je ooit 's nachts de Bijbel pakt, wedden dat je dan de psalmen opzoekt? Echt een boek voor wie niet slapen kan.

Bijbelstudie: Gelukkig de mens die in de eerste plaats iets níet doet! Hij moet niet 'wandelen', niet 'staan' en niet 'zitten'! Zeg maar: zich in niets laten beïnvloeden door wat er in de wereld te koop is!

Maar hij moet ook iets wél doen! Plezier hebben in de woorden van God. En dat dag en nacht! Natuurlijk zul je meest slapen 's nachts, behalve dan die keren dat je troost of kracht zocht in de psalmen. Dat 'dag en nacht' wil volgens mij vooral zeggen dat je leven doordrenkt kan zijn van de dingen van God.

En of dat wat doet! Je lijkt op een boom die in een dorre streek staat, maar die nooit zal verdorren. Je wordt gevoed, je komt nooit tekort, je zult slagen, wat er ook gebeurt!

Vasthouder: We zijn allemaal op zoek naar geluk. Nu weet je waar het te vinden is. Het zit verborgen in het Woord van God!

Vooruit dan, omdat U het zegt...

Vandaag: Gezag werkt tegenwoordig anders dan vroeger. Vroeger had je gezag op grond van je positie. Als vader, als onderwijzer, als dominee of als minister-president. Of het zat in je uniform, als politieagent of als militair. Tegenwoordig moet je gezag verdienen met wie je bent, wat je zegt en wat je doet!

Lezen: Lukas 5:1-11

Vooraf: Jezus was, voor Hij aan zijn eigenlijke taak op aarde begon, waarschijnlijk gewoon een timmerman (Mark. 6:3). Er wordt wel verondersteld dat Hij als bouwvakker gewerkt zal hebben in de stad Syphoris, die net in die tijd in aanbouw was en niet verder dan een uur gaans van Nazaret lag. Hij zal misschien bekendgestaan hebben als een goed vakman, maar zeker niet als visser of als leraar of als theoloog!

Bijbelstudie: In de eerste hoofdstukken van Lukas lezen we dat het optreden van Jezus nogal wat opschudding veroorzaakte. De mensen stonden versteld, want zijn woord was met gezag (4:32)! Je kreeg bij wat Jezus zei meteen het gevoel dat er autoriteit in zijn woorden school. Je kon merken dat Hij meende wat Hij zei. Hij kon het waarmaken ook!

In Nazaret zeiden ze natuurlijk meteen: 'Is dit niet de zoon van Jozef?' (4:22) Zoiets moeten de vissers ook wel gedacht hebben, toen Jezus zei dat ze de netten nog maar eens op klaarlichte dag moesten uitgooien na die nacht niets gevangen te hebben. 'Wie heeft hier eigenlijk verstand van vissen?'

Dan laat Simon (Petrus) zien dat hij al weet dat Jezus meer dan een timmerman is. 'Op uw woord...' Omdat U het zegt, wil ik het wel een kans geven. En de resultaten zijn gigantisch!

Vasthouder: Je kunt de Bijbel op zijn woord nemen. Soms word je erin uitgedaagd tot iets dat niet mogelijk lijkt. Zeg dan maar: op uw woord..., omdat U het zegt...

Kwijt en weer gevonden

Vandaag: Zowel in de geschiedenis van Israël als in de kerkgeschiedenis zijn perioden aan te wijzen waarin het Woord van God zoek is. Je kunt gerust stellen dat we ons in Nederland op het moment in zo'n periode bevinden. Maar soms kwam het Woord ook weer tevoorschijn, zoals in de tijd van de Reformatie. Met groot gevolg!

Lezen: 2 Koningen 22:8-12; 23:1-4, 21-25

Vooraf: Van het lijstje van koningen die in Jeruzalem over de overgebleven twee stammen van Israël regeerden, word je niet vrolijk. Van de één na de ander lees je dat ze 'kwaad deden in de ogen des Heren'. Terwijl ze toch van de tien stammen konden leren hoe het afloopt wanneer je je van God noch gebod iets aantrekt. Die waren allang weggevoerd in ballingschap. Plotseling springt er één naam uit: Josia!

Bijbelstudie: Ten tijde van Josia's regering vinden er broodnodige restauraties aan de tempel plaats. Daarbij wordt een oud boek gevonden: de wet van Mozes, de eerste vijf boeken van onze huidige Bijbel. Triest genoeg: het boek waar de hele identiteit van het volk Israël op gebaseerd was, was zoek. Wie weet hoe lang?

De koning is verbijsterd als hij merkt hoever ze met elkaar zijn afgedwaald van God. Er volgt een enorme campagne: hij laat het hele volk opdraven en leest hun zelf Gods wet voor. Vervolgens maken ze korte metten met alles wat met afgoderij te maken heeft, tot in het verlaten tienstammenrijk toe. En hij laat de feesten weer vieren!

Een hele samenleving keert zich om. Gods normen en waarden beheersen weer het leven. Dat geeft vrede, rust en veiligheid.

Vasthouder: Pak het Woord van God weer op als het zoek is in je leven. Het bevat een enorme levensveranderende kracht, die een eind kan maken aan afgoderij en het feest weer terugbrengt.

Boekverbranding

Vandaag: Het wordt als het ultieme teken van dictatuur beschouwd: boeken van tegenstanders en andersdenkenden in de fik steken! Het gebeurde in de jaren dertig in nazi-Duitsland. Maar de menselijke geest breng je er niet mee tot zwijgen. En de stem van God ook niet, ook al probeer je zijn Woord te negeren of buiten je leven te houden.

Lezen: Jeremia 36:1-6 en 16-26

Vooraf: Koning Jojakim kun je nauwelijks herkennen als de zoon van Josia, over wie we gisteren lasen. Klem in de strijd tussen de grootmachten Egypte en Babel, gedraagt hij zich als een opstandige en overmoedige puber. Ook tegenover zijn eigen mensen stelt hij zich op als een tiran: hij heeft enkel oog voor geld en geweld (Jer. 22:17).

Bijbelstudie: In het bijbelboek dat zijn naam draagt, vinden we 52 hoofdstukken met de woorden van Jeremia. Maar wat hij precies aan Baruch dicteerde, weten we niet, ook al kunnen we wel vermoeden wat er zo ongeveer in die boekrol stond (36:29).

We zien wél dat iedereen die de boekrol van Baruch onder ogen krijgt, schrikt en overtuigd is van de ernst ervan! Het waren de waarschuwendende woorden van God voor een koning en volk dat God niet dient. Maar als Jojakim de woorden voorgelezen worden, snijdt hij elk gelezen gedeelte demonstratief af en werpt het in het vuur.

Als hij denkt Gods woord daarmee te kunnen ontlopen, heeft hij het mis. Baruch schrijft gewoon een nieuwe rol (vers 32). En wat op de rol stond, komt toch ten uitvoer (2 Kron. 36)!

Vasthouder: Je kunt wat je niet begrijpt of jou niet bevalt, niet uit de Bijbel scheuren. Je kunt erop studeren, erover praten, met elkaar van mening verschillen desnoods, maar het is en blijft Gods Woord, dat niet vergaat.

Feit, geen fictie

Vandaag: Iemand vraagt in een bibliotheek naar een bijbel. 'De naam van de schrijver?', vraagt de medewerkster. De mensen weten tegenwoordig nauwelijks nog iets van het unieke karakter van de Bijbel, waardoor het niet te vergelijken is met andere boeken. En ze vinden het maar een belachelijk idee dat christenen hun leven richten naar een boek dat zo lang geleden geschreven is. Ja, en door wie eigenlijk?

Lezen: 2 Petrus 1:12-21

Vooraf: In de brieven van Petrus en Johannes komt het 'testamenteir' karakter van het Nieuwe Testament duidelijk naar voren. Petrus weet dat hij niet lang meer te leven heeft (vers 14). En het lijkt wel of hij voorvoelt dat er tijden zullen komen dat mensen zullen zeggen: 'Allemaal sprookjes, die verhalen rond Jezus' leven en opstanding uit de dood.'

Bijbelstudie: Petrus wil graag dat zijn lezers ook na zijn dood zullen beseffen dat hun geloof niet gebaseerd is op kunstig bij elkaar gefantaseerde 'mythen' (vers 16, letterlijk in het Grieks). Precies wat sommigen vandaag beweren dat de Bijbel is!

Hij voert aan dat hij ooggetuige was van Jezus' gedaanteverandering op de berg. Johannes haalt er in één van zijn brieven bijna alle zintuigen bij: 'Wat we gezien, gehoord en getast hebben, dat vertellen we jullie' (1 Joh. 1:1-3).

Verderop voert Petrus nóg een bewijs aan voor de betrouwbaarheid van zijn getuigenis: het feit dat de profeten al in het verleden de komst van Jezus hadden voorspeld. En dan doet hij een kenmerkende uitspraak, die meteen aangeeft waarom de Bijbel zo'n uniek boek is: het is de Heilige Geest die erachter zit en die de Auteur achter de schrijvers is.

Vasthouder: 'Alles wat in de Heilige Schrift staat, is door God geïnspireerd' (2 Tim. 3:16, Groot Nieuws Bijbel). Dat maakt de Bijbel betrouwbaar genoeg om er je leven op af te stemmen.

De mens in de wereld

Genesis, boek van het begin, boek van het ontstaan. We lezen er over het ontstaan van hemel en aarde, het ontstaan van de mens en uiteindelijk het ontstaan van Israël.

Mozes zou volgens de traditie de auteur zijn van het boek, al blijkt dat nergens uit de tekst zelf. In elk geval: iemand zoals Mozes moet het wel geweest zijn, of het nu uit vroeger of later tijd was. Iemand die een leraar van Israël was, eerder dan een archivaris. Iemand die de glimlach van Sara onthield en de naam van de farao vergat door te geven. Iemand die door de Geest werd gedreven om Gods antwoord te geven op de oervragen: wat doen wij hier, waar komen we vandaan en waar gaat het heen met de wereld?

Nog preciezer is eigenlijk om te zeggen: het gaat uiteindelijk over *de mens* in die wereld. De grote wereldgeschiedenis wordt klein gemaakt in familieverhalen, de eeuwen worden geteld in geboorten.

De hele indeling van het boek is daardoor bepaald. Dan bedoel ik niet de indeling in hoofdstukken – die is er later bij bedacht. Maar de auteur zelf plaatste op tien plaatsen een opschrift met de woorden: *'Dit zijn de verwekkingen van...'* De *verwekkingen* zijn wat we maar de mannelijke bijdrage aan een geboorte zullen noemen. Toegegeven, in onze ogen wel een erg mannelijke invalshoek. Maar het leert ons in elk geval dat het boek niet wil gaan over oude feiten, maar over wat eruit *voortgekomen* is.

En dat begint allemaal met de 'verwekkingen (NBG: de geschiedenis) van hemel en aarde, toen zij geschapen werden' (2:4). Wat is ervan terechtgekomen, van die goede bedoelingen die God met de wereld had? We krijgen een geschiedenis te horen van mensen, in hun grootheid en hun ellende. Van mensen die elkaar nodig hebben en toch elkaar zo kunnen haten. Maar steeds in het perspectief van God, die het kwade haat en ondanks zijn toorn toch steeds de mogelijkheid van een nieuw begin biedt.

Genesis: het laat veel geologische vragen open, eerlijk is eerlijk. Maar nergens leer je zoveel over wat mensen zijn, mensen voor het aangezicht van God.

Zij is het helemaal

Vandaag: Zelfs het paradijs is niet af als je alleen bent. Verlangen naar je vriend of vriendin, dat heeft God vanaf het begin bedoeld. Hoe je dan verder met elkaar omgaat, dat is een verhaal apart. Een verhaal dat speelt in het paradijs.

Lezen: Genesis 2:18-25

Vooraf: Mooi is dat: God vindt het niet goed dat de mens alleen is, maar Hij laat hem dat zelf ontdekken. Zie je hem rondkijken bij al die dieren? Adam voelt dat hij alleen is.

Bijbelstudie: Even voor de goede orde: 'een hulp die bij hem past' (vers 18), dat is wel even wat anders dan een hulp in de huishouding. Daar hoef je niet voor te trouwen, dat kan goedkoper. Een 'hulp' is dan ook geen aanduiding van een ondergeschikte. Sterker nog: meestal wordt in de Bijbel met dit woord God bedoeld ('onze hulp is in de naam des HEREN'). Ze is een hulp 'als tegenover hem' (Statenvertaling): heel anders en toch zo volmaakt passend.

In beeldrijke taal wordt beschreven hoe de Almachtige aan Adam zijn Eva toevoegt: rib uit zijn lijf, 'been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees' (vers 23). Een intieme uitdrukking, die elders altijd in de tweede persoon gebruikt wordt: dit zeg je alleen tegen elkáár, zo privé is het. Maar juist hier, waar wij alleen zouden verwachten 'jij bent het helemaal voor mij' (tweede persoon), spreekt Adam in de derde persoon: 'Zij is het helemaal voor mij.'

Even een doordenkertje: is dit niet het verschil tussen trouwen en samenwonen? Samenwonen is alleen maar zeggen: 'Jij bent het voor mij.' Maar trouwen is ook *publiek* zeggen: 'Deze is het helemaal.' Want ieder mag het weten! Er zit nog veel meer in de tekst: over het 'verlaten' van je ouders, pijnlijk maar noodzakelijk. Maar ook over 'je vrouw aanhangen' (zie de vasthouder) en over één vlees zijn, de seksualiteit binnen een relatie van liefde en trouw.

Vasthouder: 'Je vrouw aanhangen' – dat is niet een *wensbeeld* van je (aanstaande) vrouw aanhangen. Dus niet: 'Als we eenmaal getrouwd zijn, verandert hij wel...'

Het venijn in de staart

Vandaag: Wie Genesis wil lezen, kan de zondeval niet overslaan. Schrap dit eruit en je begrijpt niets van de mens. Lees dit en je begrijpt het verschil tussen het christelijk geloof en andere levensbeschouwingen: de mens doet niet pas *door omstandigheden* kwaad, het zit een spa dieper: in zijn gevallen – natuur als God het niet verhoedt.

Lezen: Genesis 3:1-15

Vooraf: God moet wel héél veel geven om het begrip ‘verantwoordelijkheid’. Als Hij de mens nou eens zo gemaakt had dat hij geen kwaad kón doen...

Bijbelstudie: De slang – in Genesis blijft het in ‘t vage wie erachter zit. Het zou duren tot Openbaring 20:2 voordat definitief gezegd werd: ‘De oude slang, dat is de duivel en de satan.’

Intussen herkennen we zijn stem maar al te goed; de duivel is niet origineel. ‘God heeft zeker wel gezegd: gij zult niet eten van enige boom in de hof?’ (vers 1). Onzin natuurlijk, dat had God helemaal niet gezegd. Maar het venijn zit ‘m hierin: er *is* inderdaad een boom waar ze niet van mogen eten. Een oud verhaal: ‘Als christen mag je zeker niks?’ Onzin natuurlijk, maar het steekt wel, want er *zijn* inderdaad dingen die je als christen niet mag.

Met die halve waarheid die een duivelse leugen is, heeft de slang succes. De mens kiest ervoor om als God te willen zijn, door zelf uit te maken wat goed en wat kwaad is. Je ogen zullen geopend worden en je zult merken dat je als God bent! ‘Toen werden hun beider ogen geopend, en zij bemerkten dat zij naakt waren’ (vers 7). Zo sta je in de kou als je naar de slang luistert.

Vasthouder: De zonde verandert alles: de relatie met God, met de medemens en met de natuur. Daar *hád* God het bij kunnen laten. Maar Hij zoekt de mens op, het eerste huisbezoek: ‘Adam, waar zijt gij?’ (vers 9).

Zero tolerance

Vandaag: Het beleid van de overheid zwabbert heen en weer tussen *alles gedogen* en wat ze noemen *zero tolerance*. Waarom werkt het nou niet om iedereen maar vrij te laten?

Lezen: Genesis 9:1-7

Vooraf: De zondvloed is geweest: Gods oordeel – niet zomaar in het algemeen omdat de mensen zo zondig waren, maar heel specifiek: ‘De aarde was vol geweldenaar’ (6:11). Zo wordt de grote vloed, waaraan de meeste culturen wel een herinnering bewaren, in Genesis uitgelegd als Gods oordeel over het geweld dat mensen elkaar aandoen.

Bijbelstudie: Je kunt je niet voorstellen hoe dat zou zijn: opnieuw beginnen na de ramp. Maar God wil een nieuw begin maken. Allerlei woorden van vlak na de schepping keren terug, zij het – helaas – net even anders.

‘Weest vruchtbaar, wordt talrijk en vervult de aarde’ (vers 1). Dat klonk al bij de schepping. Maar nu wordt daarbij gezegd dat de vrees en de schrik voor de mens over het gedierte zal zijn (vers 2): de verhoudingen zijn niet zo paradijselijk meer. Zelfs in het voedsel komt het uit: nu is ook het *vlees* aan de mensen gegeven, zij het niet op een rauwe manier met bloed en al (vers 4).

Maar het belangrijkste is de bescherming van het leven, met het scherpe woord: ‘Wie des mensen bloed vergiet, diens bloed zal door de mens vergoten worden’ (vers 6). Dit is de instelling van een overheid met haar zwaarmacht.

Moet dat dan, de doodstraf? Nou, over de strafmaat is later wel meer te melden. Maar de bittere werkelijkheid geldt nog altijd: als een overheid het kwaad niet bestraft, dan gaat het van kwaad tot erger. Dat hoort óók bij wat we over de mens moeten weten: je kunt mensen niet hun gang laten gaan, helaas. In de wereld na de zondeval kun je gezag niet missen.

Vasthouder: Het is een donker hoofdstuk, maar noodzakelijk om te kennen. En het loopt uit (ja tóch) op Gods verbond bij de regenboog (vers 8-17).

We kunnen alles

Vandaag: De wonderen van de techniek – het is niet te geloven wat mensen vandaag allemaal kunnen, met vereende krachten. Waar heb je God eigenlijk nog voor nodig?

Lezen: Genesis 11:1-9

Vooraf: Juist bij dit gedeelte is het een spannende vraag wanneer het opgeschreven is. In Mozes' tijd, toen Babel ver en vreemd was? Of veel later: in de ballingschap, toen joodse mensen onder de schaduw van die onvoltooide torens woonden? Het is in elk geval wel heftige cultuurkritiek...

Bijbelstudie: Opvallend dat er van de Babelbouwers niet veel kwaad gemeld wordt. Ze zijn niet gewelddadig of overspelig. Ze zijn alleen erg één van zin. Samen gaan ze het helemaal maken. 'Welaan', klinkt het twee keer (vers 3 en 4). Kom op, we gaan bouwmaterialen maken. Kom op, dan maken we een stad met een toren tot in de hemel. En dan kan niemand ons meer wat maken.

Het is duidelijk dat de Bijbel hier tegen die politieke en culturele eenheid aankijkt vanuit de positie van de minderheid die zich bedreigd voelt. En vanuit de rotsvaste overtuiging: dat laat God niet gebeuren, zo'n eenheid die denkt de hemel binnen bereik te krijgen.

Verwarrend is dat: wij zijn als christelijke wereld tegenwoordig één met de heersende bovenlaag. Kunnen we ons nog voorstellen hoe een verenigd Europa, met één munt en steeds meer één cultuur, overkomt op wie er buiten Fort Europa wonen? En vragen we ons wel eens af hoe het op *God* overkomt? Straks 'zal niets van wat zij denken te doen, voor hen onuitvoerbaar zijn...' (vers 6). Of zou God *nóg* wel eens de taal kunnen gaan verwarren van wie Babel bouwen? Ik denk aan Babylon, winkelcentrum in Den Haag, en aan zoveel andere grote steden waar zich het drama van de multiculturele samenleving voltrekt. Is het wel alleen een oud verhaal?

Vasthouder: Daniël was later een hoge ambtenaar in Babel. Hoe zou hij dat rond gekregen hebben? Hoe kunnen *wij* functioneren in Babel?